

426.0
alg.

AFGESCHREVEN: 5

GEHEIM

4 november 1959

5355/GS 292/942

Betreft: Stemmingrapport EEG-Euratom

Hierbij moge ik aan Uwe Excellentie enige beschouwingen aanbieden, welke aansluiten op mijn eerdere "stemming-rapporten", een van 12 november 1959 en twee - voor EEG en Euratom apart - van 22 juni 1959.

Bij mijn schrijven van 10 augustus 1959, over het toen nog voor het eerste semester van 1960 voor Uwe Excellentie verwachte voorzitterschap beider Raden, heb ik enige opmerkingen van algemene institutionele aard gemaakt, en impliciet doen uitkomen dat het jaar 1960 voor beide organisaties een belangrijk jaar zal zijn. Inderdaad wijzen niet alleen de verdragen zelf aan welke grote punten er nu aan de orde gaan komen, ook buiten de verdragen om - gelijk de zaak der Europese Associatie voor de EEG en die der verhouding tot de Verenigde Staten voor Euratom - dienen zich grote problemen aan. Zo wordt het werk hier nu van maand tot maand merkbaar zwaarder en interessanter, waar dan als vanzelf bijkomt dat inmiddels de interne verhoudingen binnen beide organisaties zich gaan aftekenen en elk instituut als het ware zijn karakter begint te krijgen.

Dit is aanleiding, dat ik meende dat het nuttig zou zijn wanneer ik weer eens poogde de concrete berichtgeving van elke dag en de gewone rapportage over de talloze vergaderingen aan te vullen met enige beschouwingen. Ik verzelde even tussen twee belangrijke onderwerpen, namelijk de zogenaamde "nationale zijde van het Brusselse werk, dus de situatie in en rond de Raden en het Comité van Permanente Vertegenwoordigers, samenstelling en werkwijze van elk der zes Missies, de wijze waarop zij van instructies worden voorzien, Raadssecretariaat en de figuur van de heer Calmes, en zo meer; daarnaast de twee Commissies.

Ik meen dat laatstgenoemd onderwerp nu voorrang moet hebben.

Uwe Excellentie
de Heer Minister van Buitenlandse Zaken,

de Griffioen

Aanleiding, thans speciaal dit onderwerp te kiezen, vind ik in de volgende factoren :

- a.- beide Commissies werken binnenkort twee jaren,
- b.- enige onderwerpen welke thans ter tafel van de Raden en ook van het Parlement gaan komen, zijn van grote betekenis,
- c.- de Commissies zijn en blijven voor de Raden, dus ook voor de zes individuele Regeringen en voor de individuele Ministers, de Verdrags-"tegenspelers", welke evoluties dus steeds op de voet moeten worden gevolgd,
- d.- beide voorzitters, en de vice-voorzitter van de Commissie van Euratom plus de drie vice-voorzitters der EEG-Commissie treden aan het eind van dit jaar als zodanig af, doch zijn weder-aanwijsbaar; een der vice-voorzitters der EEG-Commissie moet intussen nieuw worden aangewezen.

Voordat ik nu mijn beschouwingen neerschrijf - beginnende met Euratom -, moge ik enige algemene opmerkingen maken.

In de eerste plaats zal Uwe Excellentie het wel billijken, dat ik ditmaal, nu het leidende personen beider organisaties betreft, een louter persoonlijk oordeel geef. Wel waren ook mijn eerdere stemmingsrapporten geschreven door mij persoonlijk onder mijn eigen verantwoordelijkheid, doch bouwstoffen ervoor waren op menig punt door mijn betrokken medewerkers verschaft en ik had de algemene toeneur met hen besproken. Deze methode volgde ik nu echter niet; wel geef ik aan mijn medewerkers afschrift van dit bericht, doch ik meende de inhoud ervan ditmaal geheel voor mijn eigen strikt persoonlijke verantwoording te moeten nemen. Dit is dus een soort reserve welke ik met opzet uitspreek, daar elk oordeel over personen subjectieve elementen moet hebben.

In de tweede plaats wijs ik erop, dat mijn contacten met elk der hier werkende (5 plus 9 =) veertien Commissarissen intensief zijn, doch dat ik uiteraard met de ene in nauwere aanraking sta dan met een ander, zodat ik bij het ene oordeel meer genuanceerd kan zijn dan bij het andere.

In de derde plaats merk ik op, dat de laatste maanden al overdruk waren, dat zich bij bijna alle werkers hier, zowel aan de Europese als aan de "nationale" zijde, een zekere mate van over-inspanning voordoet. Daardoor kunnen bij dese of gene trekken naar voren komen, welke anders wat sluimerende zouden hebben kunnen blijven; so komt juist in dit soort spanning de persoonlijkheid in harde duidelijke lijnen uit.

Ten slotte moet ik dan nog wel wijzen op een algemeen politiek verschijnsel, dat zich bij beide organisaties voordoet, namelijk strijd om haar karakter zelf. Immers, bij de EEG laat de ontwikkeling betreffende een eventuele, door ons voorgestane, Europese Associatie met de andere OEEG-landen, er geen twijfel over mogelijk dat wederzijds, zowel van de zijde der EEG-Commissie als van de lid-staten

en de Raad, de grote visie op de Gemeenschap als zodanig in het geding is. En bij Euratom zijn er een paar elementen welke het bestaansrecht, of tenminste het complex van concrete taken, aan de orde stellen: enerzijds de overvoerde markt in grondstof, terwijl bij de onderhandelingen was uitgegaan van een "sellers-market"; anderzijds de goedkope kolenmarkt, waardoor de nucleaire energie niet zozeer een vraagstuk is van de korte termijn, als wel een mogelijkheid op langer zicht. Dit maakt bij beide Commissies de algemene visie van elk der Commissarissen tot iets van grote betekenis. Dit klinkt wat paradoxaal, omdat men ook zou kunnen zeggen dat juist bij concrete verdragsuitvoering hun visie essentieel zou zijn, doch ik hoop dat Uwe Excellentie begrijpt wat ik bedoel, namelijk dit: verantwoordelijkheid voor een wijd veld van problemen op lange termijn is om zo te zeggen "dieper" dan die voor exacte nakoming van concrete mandaten, welke in casu door de Lid-staten eenvoudiger te controleren zouden zijn. Het komt nu, in de huidige situatie, meer op "de man als geheel" aan. Dat ook dit de diverse figuren in hun individuele eigenaardigheden doet aftekenen, zal Haar duidelijk zijn.

Het zal Haar ook wel duidelijk zijn, dat ik mij enerzijds moeilijk kan losmaken van de vraag, of deze of gene "past" in wat ons eigen land wenst, doch dat ik anderzijds moet pogen, daardoor de objectiviteit in hun beoordeling niet te verliezen. Immers, destijds is juist van Nederlandse zijde gesteld, dat een supra-nationaal element onmisbaar is omdat het zich boven de nationale visies moet verheffen. Het gaat voor mij dus nu hier om de vraag, of ieder dat doet, en hoe, en niet om de vraag in hoeverre ieder bereid is, de concrete Nederlandse zienswijze tot de zijne te maken. Ik leg wel enige nadruk op dit punt, om elk misverstand te voorkomen.

Dus nu eerst de z.g. "Atoomcommissie", thans bestaande uit de voorzitter Hirsch, de vice-voorzitter Medi, en - alfabetisch - de heren de Groot, Krekeler en Sassen.

De heer Hirsch werd bij zijn komst met vreugde begroet. Zijn voorganger, bewonderd wegens zijn grote gaven, had teleurgesteld door zijn gebrek aan leiding. Hij bleef bij zijn echtgenote in Parijs wonen, was onzakelijk vrij in zijn afspraken "regeerde" per briefje, en wilde tóch de centrale figuur zijn. De heer Hirsch stond bekend wegens zijn rechtlijnige houding in grote problemen, zijn economische kennis, en zijn administratieve ervaring en ijver.

De nieuwe voorzitter verplaatste onmiddellijk zijn woonplaats naar Brussel, hij is steeds bereikbaar, heeft geregeld en lange verkeren. Hij is zeer informeel. Komt men bij hem

binnen, dan vindt men, naar Uwe Excellentie weet, een eenvoudige man in een zakelijke eenvoudige sfeer. Hij is steeds "relaxed", heeft nooit overdreven haast, luistert, overweegt, is concreet in zijn antwoorden en ook in zijn vergadertech-niek. Kortom, het was een verademing na de driftig op een afstand "regerende" Armand, en na de periode-Medi waarin elke lijn ontbrak. Het team zijner vier medeleden ving zijn komst met gretigheid op. Het leek te mooi om waar te zijn.

Er schijnt in de kringen der Commissie nu enige tempering te komen in de algemene-bewondering-over-de-gehele-lijn welke de vier Commissarissen na de komst van de verstandige en knappe en eenvoudige heer Hirsch onmiddellijk gevoelden. Die tempering schijnt te zijn ontstaan zodra de eerste sporen merkbaar werden van zijn behoefte, zélf veel te gaan doen en daarbij zich niet veel aan te trekken van de verdeling der taken tussen de Commissarissen, welke officieel nog dezelfde is als ik in mijn bericht van 22 juni 1959 aangaf. Ik hoorde hier en daar de opmerking, dat het nogal eens voorkomt, dat de heer Hirsch zich rechtstreeks wendt tot hoge functionarissen uit het "departement" van zijn collegas. Nu is zulks enerzijds bij een nieuwe en nog in te werken voorzitter goed, doch het is dan steeds een interessant schouwspel, na te gaan of het voortkomt uit de behoefte aan eigen informatie, passief dus, dan wel uit de neiging tot persoonlijke leiding, actief. En ik meen te zien, dat het laatste hier en daar de indruk der ingewijden begint te worden.

Nu behoeft ook dát niet organisatorisch verwerpelijk te zijn, mits het binnen zekere grenzen wordt gehouden, en mits tegelijkertijd een contact tussen de Commissieleden bestaat, dat dit zowel gedooft - qua sfeer en onderling vertrouwen - alsook vruchtbaar doet zijn, dus niet strijdig met de leiding van de meest betrokken andere Commissaris over het aan hem toevertrouwde Directoraat-Generaal.

Ik stel het punt nu nog slechts aan de orde; de tijd zal leren of de beginnende kritiek sterker zal worden, dus het verschijnsel scherpere vormen en afmetingen zal gaan aannemen. Er is echter reeds genoeg stof om Uwe Excellentie op het verschijnsel te wijzen. Ik zal korthedshalve met één voorbeeld volstaan, wetende dat dit niet het enige is: het Directoraat-Generaal, tot voor kort bekleed door de heer Stijkel, dat behoort tot de speciale verantwoordelijkheid van de heer Sassen. Bij het aftreden van de heer Stijkel schijnt er de neiging van de heer Hirsch te zijn gebleken, de taak van dit Directoraat-Generaal - het contact met de industrie - wat te kleineren, omdat dit contact z.i. beter wat verdeeld zou kunnen worden met andere secties. Het zou daardoor, zo vreesden anderen, in menig opzicht meer in de hand komen van hen, die de neiging hebben wat eigengereid op te treden, gelijk de heer Guéron, Directeur-Generaal van onderzoek en onderwijs. Ik teken hierbij aan, dat het feit, dat deze steeds wordt aangeduid met zijn swagerschap met de voorzitter, mij wat onrechtvaardig voorkomt, ten eerste omdat de heer Hirsch hem bij zijn komst te Brussel aantrof en niet

zelf hielp benoemen, en voorts omdat de heer Hirsch waarlijk geen zwagerschappen nodig heeft om zich te doen gelden, noch omgekeerd ze behoeft om voor contacten met zijn werkers open te staan.

Nu wil ik volstrekt niet de indruk maken, alsof de heer Hirsch - gelijk helaas menige leidende figuur doet - zich met zwakke figuren wil omringen om daardoor des te meer de sterke man te kunnen zijn ! Integendeel : hij geniet zozeer van intellectueel werk op hoog niveau, met zijn scherpe kanten, dat niets geheel met zijn persoonlijkheid zou strijden. Wél wil hij "zelf wel eens zien hoe het nu eigenlijk ligt". Hij is m.i. een veel betere voorzitter dan de heer Hallstein in de EEG is.

Hierbij moet ik een opmerking weergeven welke ik vooral de laatste weken nogal eens uit de ambtelijke kringen van Euratom hoorde : is, nu het contact met de industrie wel minder intensief schijnt te zullen worden dan was voorzien, er wel plaats voor vijf Commissarissen ? Zou, in andere woorden, voor Euratom als vooral research-lichaam en voorbereidende organisatie voor wat in Europa op langere termijn moet worden gedaan, b.v. een drietal niet genoeg zijn ?

Dat deze vraag wordt gesteld, bewijst hoe alles wat anders ligt dan wij bij de onderhandelingen moesten veronderstellen.

Anderszjds wordt echter opgemerkt, dat deze vraag op een moedeloosheid, op een "kleinmoedigheid" wijst, welke de ergste fout zou zijn waarin de Gemeenschap en haar Lid-staten nu zouden kunnen vervallen. Is immers niet zowel in de Verenigde Staten als in de USSR de nucleaire zaak een der allergrootste hoofdzaken ? Is het niet onverstandig want kortzichtig, te vergeten dat er nu inderdaad op energiegebied nog wel wat "speling" is, doch dat de nucleaire problemen zo kolossaal groot en wellicht beslissend zullen zijn dat een afwachten onverantwoord tegen over het nageslacht zou zijn ?

Doch hoe dan ook, er zijn vijf Commissarissen, en het Verdrag laat wel beperking hunner aantal toe, doch zelfs wie wél wat wil afwachten en eerst de nucleaire kat uit de wetenschappelijke boom wil zien afdalen, zal politiek moeilijk kunnen bereiken, dat behalve Luxemburg ook nog een andere Lid-staat van een landsman in de Commissie afziet.

Prof. Nedi greet, zo komt het mij voor, in de ogen zijner beoordelaars. Hij blijft de soms wat al te dartele suiderling, die zijn inwendige spanning over enerzijds onafzienbare mogelijkheden der nucleaire energie en over anderzijds haar steeds dreigende gevaren, schijnt uit te leven, of af te reageren, in uitvoerige beschouwingen tegenover iedereen. Persoonlijk is mijn eerst gereserveerde

oordeel over hem wel wat veranderd. Hij is stellig in menig ding wat oppervlakkig, maar hij is zeer zeker een groot man in wat de Amerikanen noemen de "vulgarisatie" der betrokken problemen. Wie hem volgt in zijn talrijke ontboezemingen voor een Europees of nationaal publiek en in zijn onvermoeibaar werk voor een wakkerschudden der belangstelling voor "ons nucleaire tijdperk", wordt voorzichtig in de afweging van zijn tekortkomingen op bestuursgebied.

De heer Medi is minder "vlot" wanneer het om Italiaanse belangen gaat. Dan blijft hij de oude politieke "rot", die hij met veel succes in Italië lang is geweest. Dan vecht hij met scherpte en dan is hij zeer concreet, en tegelijkertijd vol van die strategie welke de Italiaanse politici zo eigen is. Inmiddels is hij wel "Europees", hij verdedigt in Italië zeker geen eng Italiaans standpunt, hij vecht voor Europa's integratie als bijna geen ander, maar "Italië mag er niet minder van worden". Kortom: geen ongezond geïntrigeer, maar soms is het Italiaanse hennep hem wel veel nader dan de Europese rok. Dit past dus best in de hier nu bestaande sfeer.

Prof. de Groot - die zich nu geheel losmaakte van zijn werk aan de Vrije Universiteit van Brussel - wordt ietwat gehandicapt door een lichamelijke kwaal waaronder hij vooral in 1959 veel leed. Of het daaraan ligt dat ik de indruk kreeg dat zijn werk in Euratom niet meer zo hoog wordt aangeslagen als eerst, kan ik niet nagaan. Hij is stellig niet erg "sturdy", al is hij wel geheel toegewijd aan de grote zaak, zowel wetenschappelijk als politiek. Of hij, wellicht ook door zijn nu wat moeilijke gezondheid, de strijd wat ontwijkt, en of dat dan tijdelijk is of niet, blijft voor mij nog een open vraag.

En Europa? Is de heer de Groot "erg Belgisch"? Dat is een niet alleen moeilijk te beantwoorden vraag, ik vermoed dat sommigen het zelfs een moeilijk te stellen vraag vinden. Was - om een klein voorbeeld te noemen - zijn weigering, bij de bespreking tussen Uwe Excellentie en de heer Hirsch over Petten, de topjurist Vogelaar toe te laten "wegens zijn nationaliteit (Nederlander), omdat dat hetzij een verkeerde indruk zou maken, hetzij voor Vogelaar moeilijk zou kunnen zijn", een fatsoensoverweging ... of een indirecte hoop op een zwakke regeling zodat het Belgische Mol er goed vóór zou komen te staan? Verschillende figuren zouden daarop bij hem uiteenlopend oordeel over de heer de Groot een uiteenlopend antwoord geven, sommigen ook zouden "het niet weten", omdat de Groot zelf zo wisselend kan zijn. Ik aarsel.

De heer Krekeler staat, om het wat colloquial te zeggen, er thans "steviger op" dan tevoren. Zeker, hij houdt die vreemde trek van enige pompositieit, hij is erg moeilijk in zake protocol en "behandeling", doch, negatief, er is geen enkele klacht over gebrek aan gehalte of werkkraacht of werk-

lust of karakter, en positief, hij is een open figuur waarop velen graag bouwen.

Zijn interne werk in de organisatie ligt goed, al is hij wat erg Duits in de zin van soepel naar boven en hard naar beneden. Toch durft hij tegenover iedereen, ook tegenover zijn voorzitter, keihard te zijn wanneer het gaat om de verdediging van zijn eigen oordeel, dat hij met grondigheid voorbereidt.

In de zin van "Europees" als objectief, zoals wij dat bij de onderhandelingen van Commissieleden hadden gehoopt, is de heer Ereker m.i. een der allerbesten. Misschien is hij juist mede daarom niet bij ieder populair.

De heer Sassen maakt op mij de indruk méér dan zijn collegas wat ternedergealagen te zijn door wat men zou kunnen noemen de "pech" van Euratom, ietwat eenzijdig gezien: dat is dus, dat zowel de markt in de nucleaire grondstof rijker is voorzien dan de veronderstellingen welke in 1955-1956 Euratom ter wereld riepen, als dat de lage kolenprijzen de concurrentie voor Euratom uitermate bemoeilijken. Ik zeide "eenzijdig", daarmee bedoelende dat de roeping der leiders van Euratom dus op dit ogenblik wat kleiner schijnt te behoeven te - of te mogen - zijn dan zij aanvankelijk scheen te moeten wezen, en dat zij stellig bij de heer Sassen bij zijn komst naar hier in hoge mate was. Psychologisch zou men dit, los van overwegingen van economie, politiek of techniek, dat "aneu" kunnen noemen, en ik onttrek mij niet aan de indruk, dat zulks door de heer Sassen inderdaad zo wordt gevoeld. Trouwens, dit valt uiteraard wat meer op, nu bovendien de grote Europese vraag der totale energie der "Zes" versnipperd ligt over Euratom, EGKS en EEG.

Men zou het ook zo kunnen zeggen: de heer Sassen vecht ervoor, Euratom een groots werk te doen worden, juist nu het de wind wat - z.i. tijdelijk - tegen heeft.

Persoonlijk - en velen oordelen daar ook zo over - bewonder ik onze landgenoot om de helderheid in zijn werk en in zijn uiteenzettingen, en neem ik zijn "plechtigheid" heel graag op de koop toe. Dat ook hij moeilijk is in protocolaire saken, is immers wel bekend; dat hij het hier en nu misschien wat extra is, kan aan het bovenstaande liggen.

Ik maak mij er wel eens wat ongerust over, dat het schijnt alsof de "strain" van het zware werk bij hem lichamenlijk harder aankomt dan bij anderen. Zijn lichamenlijke toestand haart mij wel eens enige tijdelijke zorg. Hoe dan ook, so verklaar ik zijn af en toe onbepaalde woordenkeuze wanneer hij kritiek uitspreekt, welke hij dan soms ook zo formuleert alsof men hem persoonlijk heeft aangevallen, terwijl het in wezen om een zakelijk meningsverschil ging.

Europees in de bij de opzet der verdragen gehoopte zin, is de heer Saseen stellig, dat is : hij verdedigt de Nederlandse belangen, zoals hij ze ziet, keihard, en hij is anderszits niet van plan, als het ware nationale beïnvloeding tegen zijn mening in, te gedogen. Hij staat steeds open voor bezoeken mijnerzijds, dag en nacht, op zijn bureau en in zijn landhuis buiten Brussel, hij is, ook als hij begripelijk vermoeid is, altijd bereid om dit of dat voor de Nederlandse zaak te doen, al eist hij voor zichzelf het recht op om als onafhankelijk Commissielid zijn eigen oordeel te vormen. Terecht, naar mijn wijze van zien.

Zo staan m.i. de individuele leden der Atoomcommissie gezamenlijk nogal sterk voor hun taak als "executieve".

Nu kan men gewoonlijk de plaats en de houding van een college het beste beoordelen in deszelfs verhouding tot andere organen in een bestel. Hier dus vooral : Parlement en Raad.

Om met de Raad te beginnen : ik zou eigenlijk deze beschouwingen het beste hebben kunnen verwerken in een rapport waarin ik ook de Raad van Euratom - en straks van EEG - en het Comité der Permanente Vertegenwoordigers zou bespreken. Immers, de houding van één is vaak reactie op de houding van de ander. Bij Euratom is echter op dit ogenblik de verhouding tot zowel de Raad als tot het Comité der nationale vertegenwoordigers alhier, so goed, en die tot het Parlement so duidelijk, dat ik hier in voorlopige aparte bespreking geen gevaar zie.

Dit die verhouding tot Raad en Permanente Vertegenwoordigers veel beter is dan aan het begin van dit jaar, ligt m.i. voor een groot deel aan de toon van de heer Hirsch : hij "zeurt" niet over institutionele nuances doch blijft bij de grote lijn en is daarin alleen hard wanneer hij de zaak als heel principieel ziet. Soms dwaalt hij dan nog wel, doch hij kent alles nog niet dóór en dóór en neemt - hoe kan het anders ? - af en toe nog wel eens "het bit in de mond" voor een zaak waaraan deze of gene onder of naast hem veel institutionele waarde hecht, doch waarvan hij zelf later moet toegeven, de relaties wat uit het oog te hebben verloren.

Uwer Excellentie heeft het wel bemerkt : zijn vergader-techniek is een merkwaardige. Hij geeft gewonnen wat hij missen kan, doch ziet er dan ook niet tegenop, met zijn vlijmscherpe als het ware "terloopse" stijl dingen te proberen, welke hij eigenlijk niet mócht proberen : ik denk b.v. aan zijn poging, bij het Personeelsstatuut terloopse en zonder voorbereiding of zelfs maar aankondiging, de "glijdende schaal" te introduceren : los van de materiele vraag, was zijn procedure destijds niet heel mooi. Doch daar staat naast, dat hij b.v. in de begrotingsbehandeling - een onderdeel daargelaten, so was hij m.i. niet erg te bewonderen in het geval der Memories van Toelichting - tegenwoordig was.

T de

Ik ben benieuwd, hoe hij dit jaar jegens het Parlement zal zijn : bij de begrotingsbehandeling voor 1959 heeft de Atoomcommissie te Straatsburg bepaald niet fraai tegen de Raad gehandeld, zij was "zuur"; al had zij dan wellicht in de eerste behandeling dan ook meer teleurstellingen onderhouden dan zij had verwacht, haar houding was niet mooi. Sommigen onder de heer Hirsch zouden misschien wel willen dat de Commissie ook nu weer heul zou zoeken bij een welwillend Parlement tegenover een strakke Raad, doch ik meen te mogen hopen dat de heer Hirsch alles in een waardige stijl zal weten te houden.

Dat de Commissie open kaart speelt te Straatsburg is overigens goed. Het was een der grote lijnen bij de opzet van dit verdrag, gelijk bij dat der EEG.

Tegenover zowel het Comité van Permanente Vertegenwoordigers als tegenover mijn vijf collegas en mij en tegenover onze medewerkers, is de Atoomcommissie en zijn haar leden bepaald opener voor contact, ruimer, minder bevreesd voor "innenging" dan mijns erachtens de Commissie EEG en speciaal enige harer leden zijn.

Er hangt echter nog een onzeker ding in de lucht : de controle door de zes nationale topfiguren, welke men de "rekenkamer" zou kunnen noemen. Hun werk verloopt niet in elk opzicht geheel vlot, doch - m.i. terecht - Prof. Simons zoekt weinig of geen contact met mijn Missie en schijnt dat ook onzerzijds niet te verwachten, zodat ik geen finesses weet dan op geruchte, en daarop ga ik liever niet af. Wel vernam ik uit zeer betrouwbare bron, dat het financiële beleid van Euratom, in opzet zuiniger en beheerster dan dat van EEG, intern nog verschillende zwakheden vertoont. Doch laat mij daarop verder niet onvoorzichtig vooruitlopen.

Langs andere weg berichtte ik reeds, dat de heer Hirsch met de heer Sassen - en ik neem aan de Commissie - in zoverre wat bang is voor het plan-Wigny, dat dit zo sterke nadruk legt op wat de landen en de Raad kunnen doen, dat het een verdere slag voor de "supranationale gedachte" en procedure zou kunnen worden. Waar behandeling voor de deur staat, laat ik dit onderwerp liever voor aparte berichtgeving over.

Mijn conclusie insake de Atoomcommissie is : een college met grote kwaliteiten en mogelijkheden, een paar potentiële nesteligheden intern, doch met goede "gebruiksaanwijzing" voor de Regeringen en de Raad van Euratom, en met een sterk Nederlandse lid.

Nu de EEG-Commissie, de z.g. "Europese Commissie", aanduiding welke wij in Brussel, als niet op verdragsuitdrukkingen berustend, inmiddels maar wat achterwege zijn gaan laten.

De EEG-Commissie moest haar vice-voorzitter Malvestiti afstaan aan de Hoge Autoriteit. Bij het schrijven van dit overzicht is diens opvolger nog niet aangewezen. Hoe ik over de heer Malvestiti denk, heb ik destijds doen blijken, althans wat het werk in de EEG betref, het enige wat ik hier kan beoordelen. Tenzij interne Italiaanse spanningen de Regering van Italië doen afdalen tot de keuze van "tweede garnituur", moet het niet moeilijk zijn de nu uit Brussel vertrokken door een betere kracht te vervangen. Dan zal de zaak van dat vice-voorzitterschap interessant kunnen worden: de drie onderpresidenten, de heren Malvestiti, Mansholt en Marjolin, "zaten" hier kennelijk in die alfabetische volgorde, terwijl ik mij daarentegen heel positief herinner dat het op 6 januari 1958 in de beruchte "nacht op de Italiaanse Ambassade" te Parijs, bij de verdeling inzake posten en zetel(!) anders was afgesproken: toen stond de heer Mansholt, niet door ieder aanvaard als kandidaat voor voorzitter, doch wel als vice-voorzitter tussen de ondervoorzitters voorop.

Het is met de leiding van de EEG-Commissie een wat moeilijk te beoordelen geval. Vast staat, dat de heer Hallstein een "jaloeerse" voorzitter is, die niet graag iets overlaat en wiens wensen terzake door zijn collegas worden aanvaard, althans in de praktijk; ten tweede dat bij zijn ontstentenis roulering tussen de ondervoorzitters een tijd moeilijk schijnt te zijn geweest.

Ieder ziet de alles-overheersende trek van de wil van de heer Hallstein, primus interparis te zijn. Uiteraard kan dat in een voorzitter worden gewaardeerd, doch het kan, wanneer het een kramachtig karakter krijgt, onjuist en niet goed voor de zaak zijn. Ik meen dat hier het laatste het geval is. En ik meen ook dat wij hier staan voor dat paradoxale waaraan het leven zo rijk is: naarmate de betrokkene zulks als het ware opoest, naar die mate verliest hij in veler ogen statuur. Ik sprak hierboven over de kans dat de leiding-Hirsch wat al te persoonlijk zou kunnen worden, doch voegde daaraan toe dat men zulks welwillender beoordeelt dan bij zijn collega in de EEG. Hier wil ik dat herhalen. Waaraan ligt dit verschil? Ik meen, dat het ligt aan de "wijze waarop". Bij de Atoomvoorzitter gebeurt alles eenvoudig openhartig, zonder fanfares, terwijl de EEG-president het afficheert, met - wat wij in Drenthe noemden - "knepen" werkt, en bij alles schijnwerkers en muziek laat opstellen opdat ieder hem goed kan zien. Het is zo jammer, dat dit zo is, en dat de heer Hallstein zijn vroegere bewonderaars - waartoe bijna ieder behoorde, er waren slechts hoogst enkele uitzonderingen - nu zo tegenvalt door de onverstandige en verbazingwekkende neiging om zich positie te verschaffen door

bij alles op de voorgrond te gaan staan. Een reserve moet ik echter wel maken : zijn Duitse aard kan hier aansluiten op Duitse gewoontes en zijn Duitse omgeving blaast hem dat ook wel elk uur van elke dag in. Dit is interessant, want - als vaak in dit soort gevallen - wij staan dan voor de vraag of deze persoonsverheerlijking aan de centrale figuur wordt opgedrongen, dan wel of de omgeving met opzet door hem is samengesteld uit lieden, die jegens hem deze neiging reeds hadden en daarom verkoren zouden zijn. De "benefit of the doubt" wil ik de heer Hallstein hierin laten. Er is namelijk kans, dat het een wisselwerking is waarbij zijn aandeel niet beslissend is. Het feit is echter m.i. niet te ontkennen.

Men herkent in dit opzicht zwakkere figuren vooral aan hun "jalousie de métier". De sterke figuur, die "goed" is, weet dat het gaat om zijn zakelijke taak, om de zaak, om het teamwork dat hij vernag op te roepen : ik geloof, dat de heer Hirsch zo een figuur is. De sterke man, die inwendig zwak is, zoekt het in een concentreren van bevoegdheden in eigen hand : ik vrees, dat dit op de heer Hallstein slaat.

De volgorde van mijn eerdere Euratombespreking nu even verlatend, zou ik het zo willen zeggen : juist in zijn "jaloerse" strijd met de Raad en het Comité van Permanente Vertegenwoordigers, om bevoegdheden vooral in eigen hand te krijgen - daarop kom ik nog terug - doet naar mijn mening de voorzitter der EEC-Commissie zijn Commissie meer kwaad dan goed. Immers, waar ieder als vanzelf samenwerking met de heer Hirsch zoekt, verdedigt ieder zich als het ware vanzelf tegen de heer Hallstein.

Men bemerkt deze van de sfeer-Hirsch afwijkende sfeer-Hallstein reeds bij het binnenkomen van zijn bureau. Bij Hirsch een vriendelijke secretaresse achter haar bureau, "Vorzimmer" van een gewoon, degelijk ambtenaren-vertrek. Bij Hallstein een stramme bode, die al buigende driemaal "Snellens" zegt, en die mij binnenlaat in een met namaak-gothiek "duur" ingericht vertrek, waar de tweesijdigheid van de EEC-voorzitter U dadelijk aanstaart: zware zetels, naar hier en daar een schat van een klein beeldje, een enkel klein museum-stukje. En zo ook de man zelf : soms de gezellige babbelaar, die alle tijd heeft en die herinneringen ophaalt uit de interessante jaren 1952-1956 toen alles in opbouw was, en toen de "Europese" visie het hard te verduren had en toch beslissende steun kreeg, en dan ineens weer als ware hij "eerste Europese Minister". Hij wordt kennelijk door zijn naaste omgeving niet genoeg aan de noodzaak van zelfkritiek herinnerd. Ondeugend denk ik wel eens aan wat men van Wilhelm II zeide : hij is zo gesteld op het nummer één zijn, dat hij op een begrafenis bijna jaloers is op de hoofd-pereoon.

Intens jammer, dit. Immers, aan herens en kennis zou deze knappe staatsrechtgeleerde een heel grote figuur kunnen zijn, maar doordat hij dat zelf zo niet, is hij het niet. Ik denk ook aan zijn proces : op wat hij - terecht? - sag als

een slinkse aanval op een voor een overbezet man normale haastigheid, reageerde hij niet met een beroep op een menselijk oordeel over zijn nalatigheid, doch met een aanval op zijn onbekende vijanden : hoe dárven ze ... Ik zou niet graag onder hem werken. Want ook daarbij dat dualisme : zelf weet hij het bést, maar in interne moeilijkheden verschuift hij zich soms achter zijn raadgevers.

Nog dezer dagen was er iets, dat in dit opzicht typerend was. De Berlijnse burgemeester Willy Brandt was hier. Er waren vele ontvangsten, waarover ik maar niet rapporteerde omdat de ware zin ervan mij wat ontging : het is toch geen zaak voor EEG en Euratom, aan de Regeringen steun te geven of aan de Berlijnse bevolking sympathie : waarom kan men zich hier niet tot zijn eigenlijke werk bepalen ? Enfin, ik vond de heer Brandt interessant, ook sympathiek, maar kon in wat de Commissies van EEG en Euratom verzekerden - "wij moeten iets doen", hetzij economisch contact, hetzij een door Berlijn gevraagde nucleaire centrale - niet heel veel taken voor EEG en Euratom zien. Aan het einde van het meerdaags bezoek was er een persconferentie, en daar nam de heer Hallstein ongevraagd zózeer de eerste plaats in, dat de heer Hirsch maar wat eerder vertrokken is.

Is op deze wijze de EEG-voorzitter een wat dubbele figuur, zo is ook mijn oordeel dualistisch : ik luister graag naar zijn juridische betoog, maar griezelen dan vlak daarop weer van de mateloosheid van zelf egocentrische karakter. Juist voor wie hem 1952-1956 bewonderde, is de tegenvaller bitter.

Na het vertrek van de heer Malvestiti hoorde ik niet meer over moeilijkheden inzake de vervanging van de heer Hallstein. Alfabetisch komt nu de heer Mansholt het eerst aan bod. Er is bij onze landgenoot een verandering gaande : hij is méér en méér geneigd, contact met Den Haag te zoeken, en ik geloof persoonlijk dat zulks niet is omdat zijn partij daar niet meer in de Regering zit, doch omdat hij is gaan insien, dat het er om gaat, dat de zes landen overtuigd moeten zijn van wat er gebeurt, en dat het anders níét gebeurt. Men kan stellig zeggen, dat de verdragen meer nadruk op de Commissies leggen dan de zes Regeringen nu doen; de politieke realiteit is dat de Commissie van EEG er niet in is geslaagd, de Regeringen - ik meens geen enkele der zes - ervan te overtuigen dat zij zo Europees is als de verdragen dat nu juist wilden. Zo kan men in een kringetje rondraaien, doch dat kringetje is er.

De heer Mansholt ligt in zijn Commissie sterk. Hij is niet alleen op zijn eigen gebied een groot deskundige, doch in zijn rondborstigheid en onuitputtelijke ijver heeft hij ieder's sympathie. Overigens begint zelfs hij sporen te vertonen van die vernedering waarvan ik reeds repte.

Tegenover Raad en Comité van Permanente Vertegenwoordigers staat hij meer open dan b.v. de heren Hallstein, Lemaignan en Marjolin.

Iets meer tijd voor andere dingen dan de landbouw zou ik hem wel toewensen. Hij kon nog meer "allround" zijn dan hij in zijn tijdgebrek is, ook al teken ik wel aan dat hij in de bijna twee jaren alhier ook in dat ruimere opzicht hard heeft gewerkt.

Hem wachten zware maanden, nu zijn landbouwpolitiek aan de orde wordt gesteld; dat hij de schets ervoor op tijd gereed kreeg, is reeds knap.

Hier kom ik op een punt, dat mij wel eens wat ongerust maakt. Er zijn voor ons land in de huidige omstandigheden twee essentiële verwachtingen op de heer Mansholt gevestigd doch die zijn ietwat tegenstrijdig. In de eerste plaats moet hij als Nederlander in zijn Commissie voorman zijn voor wijdere Europese integratie, op zijn minst voor een zeer liberale handelspolitieke houding. Dat eist een permanente strijd voor openheid tegenover de buitenwereld. Doch tegelijkertijd moet hij een goede landbouwpolitiek voor de EEG vinden, en, hoe men het ook wendt en keert, die is nu nergens in de wereld geheel "open" en kan dat stellig voor de EEG niet zijn, wil zij tussen de zes landen wel open worden. Anders gezegd: zelfs een Deense liberale agronoom zou geen kans zien om tegelijkertijd voor de EEG een inwendig zo open mogelijke "marktpolitiek" als een liberaal handelspolitiek regime naar buiten tot stand te brengen. Concreter gezegd: wil men de landbouw der zes Lid-staten ineen doen vloeien, dan zal dat voor afzienbare tijd alleen kunnen gebeuren hetzij onder een stevig buitentarief, hetzij dirigistisch. Ik hoop dat ik te pessimistisch ben, ik vrees echter van niet.

Dat beduidt dan dus, dat de Nederlander, aangenomen onze strijd voor een laag buitentarief, gedwongen zal zijn een vrij dirigistisch voorstel te doen voor de uitvoering van de verdragsbepalingen inzake de gemeenschappelijke agrarische politiek. Immers, ook in ons eigen moderne landbouwland is het stelsel nogal dirigistisch.

Ik heb dit niet met de heer Mansholt besproken, het is mijn eigen "bontade". Nogmaals: ik hoop dat ik het mis heb, maar

Doch hoe dan ook, de heer Mansholt is een deskundig Commissaris op zijn eigen terrein, en een toegankelijk Commissielid op elk verder gebied.

Hoe het zal gaan met de parlementaire zaak te Straatsburg in het algemeen, nu de socialisten overal in de oppositie zijn, is een vraag welke buiten het kader van dit rapportje ligt.

En de heer Marjolin? Is die werkelijk teleurgesteld en wil hij inderdaad in de Franse politiek gaan? Of is dat roddelpraat en is hij alleen maar, gelijk ieder, erg met werk belast, zo dat het wel eens wat te veel voor hem wordt? En is zijn ijver voor de aansluiting op de Amerikaanse visie inzake de non-discriminatie, welke hij maanden tevoren reeds voorspelde, voortgekomen uit zijn vrees voor die houding der Verenigde Staten, of heeft hij bij zijn reizen naar de Verenigde Staten alles gedaan om een deel van Washington zo te doen redeneren, omdat Frankrijk de Vrijhandelszone niet wil? En wil hij die zelf niet, omdat Frankrijk dat z.i. niet kan, of omdat Parijs dat niet wil?

Hier stel ik vragen waarop ik aan Uwe Excellentie slechts een aarzelend antwoord kan geven. Marjolin was altijd reeds zo, laten wij dat niet vergeten. Hij was altijd wat "zwaar", en vooral tijdens de onderhandelingen was er in de Franse delegatie een Maurice Faure nodig om hem te "overrulen". Maar hij is zo knap, dat de vragen toch te beantwoorden moesten zijn. Het spijt mij, maar ik kom na elk gesprek met hem weer aarzelend thuis.

Vast staat wel, dat hij niet tegen Parijs durft in te gaan. Of dat overtuiging is, dan wel gebrek aan moed, weet hij misschien zelf niet eens.

Was er nu een zeer goede voorzitter, dan kon deze sterke denker en werker door zo een leider boven hem, misschien worden meegetrokken. Maar nu dat niet zo is, en nu bovendien de Duitse en de Franse mening in sommige kringen overeen stemmen, nu zijn dat onzerzijds vrome wensen.

De heer Marjolin is als Frans socialist nogal dirigistisch van teneur. Zijn visie op de conjuncturele vragen der EEG-landen - en der EEG zelf - is daarvan mede doortrokken, knap als zij is. De weg om hem te beïnvloeden is maar een enkele: een sterk betoog dat consequent is. Hem - of, for that matter, zijn land zelf - met dreigementen of vuisten op tafel tot ander inzicht brengen, is niet alleen kansloos, maar werkt averechts. Wat hij waardeert, is in zijn bijval aan het werk van onze Thesaurier-Generaal als voorzitter van het Monetair Comité zo overduidelijk gebleken: het is uit eerbied voor de gedegenheid van de leiding van Jhr. van Lennep, dat de heer Marjolin destijds in de Raadsvergadering EEG zo opvallend hulde bracht aan genoemd Comité. Daarom moet hij geconfronteerd worden met een duidelijk betoog betreffende de Nederlandse opvattingen over zijn werk en over de EEG in het algemeen. Ik poegde dit af en toe, maar het is alsof er bij de heer Marjolin de laatste jaren een groot wantrouwen in onze bedoelingen is gegroeid. Ik zou willen aanraden, dat Uwe Excellentie in Den Haag laat nagaan, of Nederland niet eens juist deze Commissaris der EEG onopvallend voor een bezoek en voor b.v. studie-besprekingen zou kunnen uitnodigen, zó dat hem daarbij een vaste Nederlandse visie wordt voorgelegd?

De invloed van de betrokkene is hier zeer groot, en het gaat tussen hem en Hallstein niet altijd goed.

In alfabetische volgorde zijn de verdere Commissieleden de heren von der Groeben (D), Lemaignen (F), Petrilli (I), Ney (B), en Schaus (L).

De heer von der Groeben blijft de hardwerkende, eerlijke en goed toegankelijke man, die hij ook tijdens de onderhandelingen reeds was. Zijn Europese visie ligt dicht bij de onze, hij heeft evenals wij het land aan datgene dat die visie hier nog tegenstaat. Vreemde figuur voor een Oostpruis, doch wie weet hoe hij geleden heeft onder de harde zijde van het oude "Junkertum" zijner eigen familie en omgeving en hoe hij er stellig ook zonder oorlog en scheiding van Duitsland uit zou zijn gebroken, begrijpt men hem beter, begrijpt ook zijn volhardende hoop op een goed West-Europa. Hij is bescheiden, laat de grote politieke dingen liever aan anderen over: voor hem de economische problematiek, de invloed-Erhard - hij komt van het "Wirtschaftsministerium" - al of niet via Mueller-Armack op Duitse Zaken te Bonn, voor hem zijn eigen grote vragen (concurrentiebeleid o.a.) alhier.

Ook in dit geval is de negatieve invloed van de aanwezigheid van Hallstein groot: per saldo kan ook von der Groeben niet - te Bonn - tegen de heer Hallstein óp.

Voor ons is von der Groeben een der allerbesten, zijn visie is in onze zin Europees, en zijn steun aan Mansholt is niet een toevallige.

Wanneer Frankrijk zijn eigen karakter wilde uitbeelden via de hier in Buratom en EEG aanwezige Commissieleden, dan is het goed geslaagd: de heren Hirsch en Marjolin moesten dan wel een Lemaignen naast zich hebben. Rijke "patroon", hoog gecultiveerde kenner van historie, literatuur, kunst, minnaar van "une grande bouteille" - ik vroeg hem vaak advies! - bewaard van een prachtig buitengoed en van een mooi huis in Parijs, koloniaal in zijn Afrikaanse interessen, Owe Kroel-lantie kent het type wel. Hij vindt zijn weg wel, laat de Europese problemen maar wat groeien. Geen groot "European", geen vechter voor een heel groot Europees ideaal, wel betrouwbare hulp wanneer hij voor een punt is gewonnen. Verduld over Brussel, Parijs, Afrika, wellicht kunt U die volgorde naar believen wijzigen. In elk geval: geen Hirsch en geen Marjolin. Tussen hem en Hallstein moet het botsen, en het botst dan ook. Ook aan hem ware aandacht te geven.

Dat de Italiaanse vakbondsbestuurder Petrilli, de man die in Rome honderden harde werkers onder zich had en bij ieder is geliefd - ik ken hem uit Rome wel - tijd nodig zou hebben om hier met zijn eigen rustige werkmethode erkenning te krijgen, heeft hem kennelijk nooit verontrust. Dit is geen hoogdraver als Medi, noch een ijdelruit als Malvestiti; dit is de moderne, progressief gerichte, zeer Europees denkende en werkende deskundige. Wij zien hem allen graag, thuis zowel als in het werk. Hij heeft hoogenaamd geen behoefte aan opgeschroefde vertogen, hij glimlacht daar eerder over dan wie dan ook. Was Italië maar wat rijker aan dit type !

Het sociale werk komt hier pas langzaam uit de doeken. Nog heden zijn er onder Petrilli functionarissen, die duimen draaien, ik heb er zelfs gekend die zijn weggegaan omdat "er nog niets te doen was". Doch Petrilli overhaast niets, ook dit niet; hij is er van overtuigd, dat de tijd wel komt. Ik hoop, dat de EBO hem kan behouden; in elk geval lijkt het mij niet waarschijnlijk dat hij à la Campilli de zaak hier vaarwel zegt om in Italië in de nationale politiek te gaan doch dat is moeilijk te voorspellen.

De Belgische liberale heer Ray is aan Uwe Excellentie goed bekend; harde werker, haantje de voorste, geen tijd om veel naar anderen te luisteren, hard voor zijn personeel, maar ook voor zichzelf, eenvoudig in zijn smaken, gerijpt na een vaak moeilijk leven, wat teleurgesteld dat hij hier niet meer succes kon oogsten dan tot heden het geval was. Helms al te zeer varende in de koers van de heer Hallstein, met wie hij overigens nogal eens een conflict heeft en moet hebben.

Zijn liberale inlating bij zijn werk in het Comité Spécial voor de Europese Associatie is heel eerlijk, zijn jaloezheid op andere organisaties dan deze, waarvoor hij een grote Belgische loopbaan verliet, begint, zo vrees ik, nogal diepe wortels te schieten.

Kunnen wij ook aan hem niet eens wat meer aandacht langzamerhand geven? Hij praat graag, en hij praat dan ook graag in de trant zijner omgeving; hij is bepaald geen knipsoon, maar hij heeft nu eenmaal in dit huidige werk vele kantjes. Ik doe mijn best, maar wij hadden sovele conflicten met hem, dat hij het soms blijkbaar liever over de boeg van zijn heel nuttige samenwerking met de Directeuren-Generaal voor de Handelspolitiek gooit, dan over de lijn Missie-Begrijping. Dr. van Oorschot kan hier nog veel goed werk in doen.

In de institutionele verhoudingen is deze jurist vooral de advocaat voor de "positie der Commissie". Verdragmatig niet ten onrechte, politiek niet heel realistisch.

En de Luxemburgse oud-Minister en oud-Ambassadeur Schaus ? Ik ken hem dóór en dóór van de onderhandelingsjaren: een lieve jurist, minder sterk dan de haan welke het wandtapijt van zijn als salonnetje ingerichte werkkamer kenmerkt. Als stijl een beetje een scharrelaar, wel betrouwbaar, maar klein van opzet. Dat hij door de dood van de heer Basquin met zijn wat fijne neus op de harde verkeerszaak viel, is wat pijnlijk voor hem. Vaste figuur in het Brusselse sociale leven, bésté gastheer, amusante gast thuis, aardige man in de conversatie, tot er dan ineens een soort bittere klacht komt over onjuiste behandeling, en zo meer. Wekt eerder luchtige vriendschappelijke toon op dan bijval als Europees van kaliber. Soms kan ik niet begrijpen, dat hij uit datzelfde land komt als de heer Bech, noch aan wie dat nu eigenlijk ligt.

Dit is dus niet een sterk team, maar het is er, en wij moeten weten "what makes it tick", teneinde dat uutwerk dan zo mogelijk te beïnvloeden.

Vast staat, dat de Commissie zelf vasthoudt aan wat destijds in de jaren 1950-1956 ook en vooral de Nederlandse visie was : een uitvoerend orgaan, waarvan het niveau en de objectiviteit zó hoog zijn, dat de Regeringen zich ernstig zouden moeten bedenken voordat zij deszelfs voorstellen zouden afwijzen of met deszelfs suggesties niet zouden accoord gaan. De samenstelling van dat orgaan zou vooral een politieke moeten zijn.

Nu zijn er dus, objectief gezien, sindsdien enige dingen gebeurd, waarvan de volgende mij als de voornaamste voorkomen :

- a.- de samenstelling der Commissie EEG is niet in elk opzicht goed uitgevallen, ik denk aan zwakke punten als Malvestiti, Lemaignen, Schaus;
- b.- haar Voorzitter heeft zich ontpopt als geheel anders dan althans in sommige landen was verwacht, wellicht in alle;
- c.- haar houding was een andere dan sommigen hadden menen te mogen verwachten, althans dan zij juist achtten;
- d.- doch hoe dan ook, de Brusselse verhoudingen Commissie-Raad zijn wat krampachtig geworden, en de tijd ontbrak aan de Raad om - tot op de bijeenkomst der Ministers van Britenlandse Zaken op 13 oktober j.l. - tot een rustig gesprek met de Commissie te komen;
- e.- inmiddels, en om diverse redenen en wegens diverse oorzaken is het gesprek vaak gevoerd door openbare redevoeringen over en weer, waarbij van weerszijden door individuele leden van enkele Regeringen en van de Commissie harde noten zijn gekraakt.

Hoe zit dit nu psychologisch-politiek ?

Analyse van de "nationale" zijde behoeft ik hier wat ons land betreft, jegens Uwe Excellentie niet te geven, het zou zelfs onbetamelijk zijn wanneer ik het probeerde; wel mag ik stellen, dat het in de loop van 1958 en begin 1959 vooral Nederland is geweest dat uit de kring der zes Lid-staten enige heftigheid in het gesprek heeft gebracht.

Analyse van de Commissie-zijde ligt wél op mijn weg. Mijn subjectieve kijk op het geval is de volgende, waarvan Uwe Excellentie dus wél beseft, dat ik die uitleg alleen als analyse geef en niet zeg dat ik de aldus te verklaren houding ook verdedig, want zulke is uitdrukkelijk niet het geval :

Ten eerste beseft de Commissie-Hallstein reeds bij haar installatie op 25 januari 1958 dat zij juist aan haar reeds zeer beperkte "supranationale" bevoegdheden een heel zware dobber zou hebben.

Ten tweede zag met name haar voorzitter, "groot" geworden door zijn inderdaad vaak knappe werk in de Duits-Franse impasse, het als een hoofdzaak, de Frans-Duitse gevaren volkomen te likwideren.

Ten derde kreeg de Commissie - ik meen : kregen alle hare leden - geleidelijk in begin 1958 te Parijs de indruk dat niet alleen de Engelsen en b.v. de Zwitsers en Zweden "op haar huid uit waren", doch dat met name Nederland meende eigenlijk in de verkeerde club te zijn verzeild geraakt en ook wel een stukje van die huid te willen verkopen. Dit bracht de Commissie in het defensief, een nare houding in zwaar werk !

Dit soort dingen is altijd teer. De buitenstaander trekt vaak zijn schouders op, doch de psychologische complexiteit is er. Gelijk b.v. vandaag-de-dag de OEEB meent dat de Commissie EEG "op haar huid uit is", en gelijk het er dan niet om gaat of die vrees juist is of niet, zo bestond er, terecht of ten onrechte, destijds bij de club-Hallstein de vrees, dat zij, die geroepen waren de EEG-afspraken uit te voeren, daarin belemd zouden worden door andere landen, die haar komst (EEG) met naijver zagen, en zelfs misschien van binnen uit. En de defensieve houding der Commissie werd er "erger" door, ik heb dat b.v. bij Marjolin zien gebeuren.

Intussen voltrok zich bij de heer Hallstein dat vreemde proces van hetzij een inwendige verandering, hetzij van een afscherpen van een iranische huid : hij werd een kruidje-roer-mij-niet, en hij nam tegenover alles en nog wat een houding aan van de arme grote man, die wordt miskend. Elke humor ontbrak hem, elk gevoel van relativiteit werd hem vreemd, geen vrouw en geen vriend zette dit recht, zijn omgeving diende hem met bijna slaafse hulde, enzovoorts enzovoorts...

Vraagt Uwe Excellentie mij nu, hoe en wanneer de oude Hallstein tot de huidige jaloeerse peuteraar werd, dan blijf ik het antwoord schuldig. Zulks doe ik ook, wanneer ik voor de vraag wordt gesteld of wij het hadden kunnen verhinderen. Wél geloof ik, dat wij het ongewild en onbewust soms hebben verergerd.

Intussen vluchtte de Commissie "hullende" in de armen van de instelling, welke haar maar al te graag opving, het Parlement te Straatsburg. De verschillende malen dat ik Hallstein - maar ook b.v. Sassen - daar hoorde, kon ik mij niet onttrekken aan de verdrietige indruk, dat men zich daar opwond over dingen welke de Regeringen - de begroting 1959 b.v. - bepaald niet "slecht" hadden bedoeld. Parlement en Commissie(s) echter spelen daar het spel van Europese Regering en Europese Volksvertegenwoordiging, met de Regeringen der Lid-staten als een soort door ieder gekritiseerde bureaucratie, welke "visie" mist.

Dit, Excellentie, is mijn persoonlijke kijk op de zaak. Ik zeg nogmaals dat ik haar, als zij inderdaad juist is betreurt, want ik vind het maar een klein gedoe der Commissie vooral der EEG-Commissie. Hierin past ook de poging-Hallstein om de leiding in handen te krijgen inzake de plannen-Pella en Wigny.

De vraag of intussen alles van de "nationale" zijde goed verloopt, dus de werking van Raden, Comité van Permanente Vertegenwoordigers, individuele Missies, secretariaat-Calmes werkgroepen, hoop ik binnenkort met Haar verlof aan Uwe Excellentie in een volgend rapportje van eveneens geheime aard, te mogen voorleggen en pogen te ontvouwen en beantwoorden.

De Permanent Vertegenwoordiger,

J. Linthorst Homan